

SP7MP_MTO2 Metodologie 2, Závěrečný projekt, Hana Křivánková.

Závěrečný projekt

1) Téma, problém otázka, úvod a cíle výzkumu. Formulujte téma, problém, otázku svého výzkumu. Napište úvod (nejméně 1 odstavec), v němž představíte téma, vysvětlíte, co chcete zkoumat a proč je to zajímavé (přínosné). V dalším odstavci formulujte cíle vašeho výzkumu.

Téma: Informovanost učitelů o integrativním vzdělávání žáků se zdravotním postižením

Problém: Informovanost učitelů středních škol běžného typu o možnostech integrativního vzdělávání žáků se zdravotním postižením.

Otázka: Jakou měrou jsou učitelé běžných středních škol informováni o situaci provázející integraci žáků se zdravotním postižením?

Úvod:

Integrace neboli začleňování jedince s postižením do intaktní společnosti, je velkou snahou moderní vyspělé společnosti. Snaha o vzdělávání žáků s postižením společně s intaktními spolužáky ve školách hlavního proudu je velkým trendem také v českém školství. Přestože střední školy by se měly stávat čím dál víc přístupnější těmto žákům, působí dojmem, že jejich učitelům chybí systematické vzdělávání a informace ohledně problematiky integrace. Rozhodnou-li se přijmout žáka s postižením, nemusí mít dostatek informací o speciálně pedagogické, legislativní či finanční podpoře. Navíc inkluzivní (integrativní) přístup vyžaduje změnu přístupů a strategií vyučování a také přesvědčení samotných pedagogů o správnosti společného vzdělávání. Proto zde vyvstává otázka, jde-li fenomén integrace ruku v ruce s osvětou pedagogického personálu či naopak nedostatek informací nijak neškodí tomuto trendu.

Cíle výzkumu:

Cílem výzkumu je zjistit, jak jsou učitelé středních škol informováni o problematice integrativního vzdělávání jejich potencionálních studentů. Zdali se jim v dostatečné míře dostává systematického školení (vzdělávání) v této oblasti a zdali o něj mají vůbec zájem.

2) *Hlavní výzkumná otázka (1) a vedlejší výzkumné otázky (maximálně 5) (5 bodů v hodnocení projektu)*

Hlavní výzkumná otázka:

Jaká je informovanost učitelů (středních škol) o možnostech souvisejících s integrací žáků s tělesným postižením?

Vedlejší výzkumné otázky:

Jak jsou učitelé vzdělávání v oblasti integrativního vzdělávání žáků?

Mají učitelé přístup k informacím ohledně speciálně pedagogické, legislativní a finanční podpory?

Má úroveň informovanosti učitelů souvislost s jejich ochotou tyto žáky přijmout? Případně jakou?

3) *Uveďte, zda jste si vybrali kvalitativní nebo kvantitativní výzkumnou strategii a proč jste se tak rozhodli (souvislý text, 1 odstavec). (3 body v hodnocení projektu)*

Výzkumná strategie:

Zvolila jsem kvantitativní výzkumnou strategii. Konkrétně sběr dat pomocí (techniky) dotazníku. Rozhodla jsem se tak proto, že tento výzkum by měl zmapovat situaci týkající se informovanosti učitelů ohledně dané problematiky. Dotazníkové šetření mi proto přijde jako nejvhodnější forma pro získání informací o dané problematice od většího počtu informátorů. Výzkumný vzorek by sestával z informátorů – učitelů působících na středních školách. Přibližný počet vrácených dotazníků by se měl pohybovat okolo stovky. Informátoři budou osloveni přes vedení školy a dotazník by mohli vyplnit jak v internetové, tak papírové formě.

4) *Hypotézy (minimálně 3) (5 bodů v hodnocení projektu)*

- Učitelé, kteří učí na škole integrující žáky se zdravotním postižením, jsou (se cítí být) více informováni než učitelé na školách, které tyto žáky neintegrují.
- Druh a stupeň vzdělání učitelů závisí na aktivním přístupu každého učitele.
- Přístup k informacím ohledně speciálně- pedagogické, legislativní a finanční podpory závisí na přístupu školy k integraci žáků se zdravotním postižením.

5) *Seznam všech používaných konceptů a jejich definice (konceptualizace) a seznam indikátorů (operacionalizace) (6 bodů v hodnocení projektu)*

Integrace

- Sociální
- Politická
- Rasová
- Ekonomická
- Vzdělávací

Integrace je zapojení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (tím i se zdravotním postižením) do vzdělávání v běžných školách hlavního proudu.

Vzdělávací integrace se často zaměřuje s pojmem inkluze (inkluzivní vzdělávání). V našem výzkumu jsme se rozhodli používat pojem integrace (na základě bližších definic pojmů).

Informovanost – jde o povědomí pedagogických pracovníků o možnostech v přístupu a ve vzdělávání žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami v inkluzivním prostředí.

Učitelé ze škol, které integrují žáky se zdravotním postižením, se více zajímají o informace týkající se vzdělávání těchto žáků.

Čím více se učitel zajímá o další vzdělávání, tím se zvyšuje jeho informovanost v tématice integrativního vzdělávání.

Učitelé ve školách, které nemají zájem o integrování žáků s tělesným postižením, mají méně informací než učitelé ze škol podporující integrativní vzdělávání.

6) *Návrh metody sběru dat, výzkumné populace a vzorku. Jak budete sbírat data? ... (3 body v hodnocení projektu)*

Sběr dat bude probíhat prostřednictvím dotazníkového šetření. Ten bude respondentům k dispozici jak v tištěné, tak v elektronické podobě. Výzkumný soubor budou tvořit učitelé středních škol různého typu. Osloveni nebudou přímo učitelé, ale prvně budou osloveni prostřednictvím ředitelů středních škol. Oslovených škol bude více než odpovídající (potřebný) počet učitelů pro výzkumný vzorek. Počet respondentů by se měl pohybovat minimálně okolo 100 dotazovaných (vrácených dotazníků).

7) Úryvek z připravovaného nástroje sběru dat – z dotazníku nebo scénáře rozhovoru (včetně úvodu dotazníku, minimálně deset otázek i s variantami odpovědí), případně popis designu experimentu, pozorovacího schématu atd. (4 body v hodnocení projektu)

Charakteristika dotazníku: Dotazníku bude předcházet průvodní odstaveček s informacemi o mně jako výzkumníkovi, o cílech mé diplomové práce a prosbu o jeho vyplnění. Také zde uvedu instrukce k vyplnění dotazníku.

Dotazník bude obsahovat přes dvacet položek, přičemž první tři se týkají základních informací o respondentovi, další jeho nejvyššího dosaženého vzdělání.

Ukázka úryvku z možné varianty dotazníku:

Dobrý den,

jmenuji se Hana Křivánková a jsem studentkou Speciální pedagogiky pro učitele na Masarykově univerzitě. V rámci své diplomové práce *Informovanost učitelů o integrativním vzdělávání žáků se zdravotním postižením* provádím výzkum mezi učiteli působících na středních školách. Dovoluji si proto vás požádat o vyplnění následujícího dotazníku.

Dotazník je anonymní.

Zakroužkujte, prosím, vždy pouze jednu odpověď.

V případě jakýchkoliv nejasností mě můžete kontaktovat na emailové adrese: krivakova.h@seznam.cz

1) Pohlaví

- a) žena
- b) muž

2) Věk

- a) 21 – 30
- b) 31 – 40
- c) 41 – 50
- d) 51 – 60
- e) 61 a více

3) Délka pedagogické praxe

- a) 1 – 5 let
- b) 6 – 10 let

- c) 11 – 20 let
- d) 21 – 30 let
- e) 31 let a více

4) Vzdělání (nejvyšší dosažené)

- a) Středoškolské
- b) Vysokoškolské – bakalářského stupně
- c) Vysokoškolské – magisterského stupně
- d) Vysokoškolské – doktorského stupně
- e) Jiné (uved'te jaké)

5) Vzdělání v oboru Speciální pedagogika (nejvyšší dosažené)

- a) Středoškolské
- b) Vysokoškolské – bakalářského stupně
- c) Vysokoškolské – magisterského stupně
- d) Celoživotní vzdělávání
- e) Doplnkové pedagogické studium
- f) Žádné
- g) Jiné (uved'te jaké).....

6) Účastníte se dalšího vzdělávání v oboru Speciální pedagogika?

- a) Ano
- b) Ne

7) Umožňuje vám vaše škola navštěvovat doplňkové pedagogické kurzy týkající se speciální pedagogiky (resp. inkluzivního vzdělávání)?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

8) Učil/a (učíte) jste někdy ve třídě, ve které byl (je) integrovaný žák se zdravotním postižením?

- a) Ano
- b) Ne

9) Podporuje vaše škola vzdělávání žáků se zdravotním postižením, integraci?

- a) Ano

- b) Ne
- c) Nedokážu odpovědět

10) Měl/a byste zájem o rozšiřující vzdělání v oblasti speciální pedagogiky a integrace žáků se zdravotním postižením, kdyby vám její škola nabídla?

- a) Určitě ano
- b) Spíše ano
- c) Nevím
- d) Spíše ne
- e) Určitě ne

11) Cítíte se být dostatečně informován/a o problematice vzdělávání žáků se zdravotním postižením a integrovaného vzdělávání?

- a) Určitě ano
- b) Spíše ano
- c) Nevím
- d) Spíše ne
- e) Určitě ne

8) Zamyšlení se nad možnými praktickými a etickými problémy při výzkumu (souvislý text, minimálně 1 odstavec) Jaké praktické a etické problémy budete ve výzkumu pravděpodobně řešit? Máte představu o tom, jak? (3 body v hodnocení projektu)

Jako jeden z problémů by se mohl ukázat problém se zpětným získáváním dotazníků. Školy i učitelé by mohli projevit nezájem o jeho vyplnění. Jeho vyplnění nezabere mnoho času, přesto se některé školy odmítají účastnit výzkumných šetření. Samozřejmě bude osloven větší počet škol a učitelů, než by bylo potřeba. Protože s určitým procentem nevrácených dotazníků se musí počítat. Problém by však nastal v okamžiku, kdyby se vrátilo dotazníků méně, než je potřeba pro relevantní výzkum.

Také je tu riziko, jako u většiny dotazníků, že někteří učitelé nebudou odpovídat pravdivě či dle svého přesvědčení. Ale to lze těžko ovlivnit, více prostoru pro pravdivé informace by jim měla dát anonymita vyplnění dotazníku. Při písemném vyplnění by tu mohly být obavy, že jejich odpovědi má možnost vidět vedení školy, proto je také možnost vyplnění dotazníku online formou.

9) *Seznam relevantní literatury dle platné citační normy. (2 body v hodnocení projektu)*

BARTOŇOVÁ, M.; VÍTKOVÁ, M. et al. *Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami IV*. 1. vyd. Brno: Paido, 2010. 384 s. ISBN 9788073152017.

HÁJKOVÁ, V., STRNADOVÁ, I. *Inkluzivní vzdělávání: teorie a praxe*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. 216 s. ISBN 9788024730707.

HANÁK, P. *Analýza současných úkolů speciálně pedagogických center podle druhu postižení v České republice*. Disertační práce. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 271 s.

HAVEL, J.; FILOVÁ, H. et al. *Inkluzivní vzdělávání v primární škole*. 1. vyd. Brno: Paido, 2010. 321 s. ISBN 9788073152024.

KRATOCHVÍLOVÁ, J.; HAVEL, J.; FILOVÁ, H.. *Sebehodnocení inkluzivního prostředí na 1. stupni základních škol: analytická studie - výsledky Rámce pro sebehodnocení podmínek vzdělávání*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009. 99 s. ISBN 9788021049482.

KVĚTOŇOVÁ-ŠVECOVÁ, L.; PROUZOVÁ-KVĚTOŇOVÁ, R. *Speciální pedagogika v podmínkách inkluzivního vzdělávání*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2010. 155 s. ISBN 9788072904723.

LECHTA, V. *Základy inkluzivní pedagogiky: dítě s postižením, narušením a ohrožením ve škole*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. 435 s. ISBN 9788073676797.

OPATŘILOVÁ, D. *Analýza současného stavu inkluzivního vzdělávání v České republice u jedinců s tělesným postižením v předškolním a základním vzdělávání*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009. 322 s. ISBN 9788021050303.

PANČOCHA, K. *Perspektivy výzkumu inkluzivního vzdělávání*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011. 196 s. ISBN 9788021056633.

PETERSON, M. L.; HITTIE, M. M. *Inclusive teaching: creating effective schools for all learners*. Brno: Masarykova univerzita. Středisko pro pomoc studentům se specifickými nároky, 2007.

WATKINS, A.; VOJTOVÁ, V. *Hodnocení v inkluzivních podmínkách: klíčové otázky pro vzdělávací politiku a praxi*. Brusel: Evropská agentura pro rozvoj speciálního vzdělávání, 2007. 72 s. ISBN 9788790591267.

Druhá část výzkumu už značně pokulhává a pokud jej budete realizovat, doporučuji Vám věnovat jí větší pozornost.